

Určení a cíl žítí.

**Příspěvek ku řešení
záhad života a smrti.**

Napsal:

**Sezemský Karel
Nová Paka.**

ijeme opravdu životem trojím:

1. *Tělo* klade na nás požadavky a ukládá nám povinnosti.
2. *Duše* klade na nás požadavky a ukládá nám povinnosti.
3. *Duch*, totiž živoucí jiskra boží v nás touží a dovolává se svého práva a ukládá nám povinnosti.

Jaké požadavky činí na nás tělo?

1. Tělo podobno jest prostému stroji bez ozdob. Tak jako stroj musí býti doplňován látkami, které v něm vyvinují sílu, t. j. energii, tak tělu musí býti dáván pokrm, by v něm z něho vyvinouti se mohlo dostatek šťav a tělesných sil, potřebných ku zachování těla a ku vykonání hmotných, tělesných prací. Z toho plyne, že:

2. Tělo činí na nás požadavky hmotné, a tyto požadavky určeny jsou v nás silou, jež zoveme pudem sebezachování. Tato síla, tento pud, jest vlastní všem tvorům vůbec, ano i nerostům, kde vyjádřen jest silou spojovací, pojící jednotlivé součástky (molekule a atomy k sobě), následkem čehož

jest na něm závislé trvání nerostů, rostlinstva, živočišstva, ano i tělesných orgánů člověka.

V říši živočišné vidíme jasně vystupovat sílu tohoto pudu a tvoří v ní zároveň s pudem oplozovacím tak zvané zákony nižší přírody.

Zvíře ponecháno jsouc péči těmto zákonům, nepřekročí je nikdy. Jen člověk obdařen jsa mimo tyto zákony silou vyšší, mocnější to, kterou ovládati je může a má, překračuje je ku vlastní škodě a stává se takto vědomě neb nevědomě sluhou svých pudů a vášní, přeměněných to sil nižší přírody, jež byl sama v sobě hejčkal a vypěstil do té míry, že není více schopen na uzdě je držeti, a tak stává se hříčkou jich jsa jimi štván a hnán v neukojitelné touze. Podoben jest člověk pánu majícímu dravou šelmu v kleci uzavřenou a jí stále krmící, až tato vykrmena jsouc, klec rozdrťí a majitele zničí.

My jsme si řekli, že tělo činí na nás požadavky hmotné, poněvadž jsou ale lidé, kteří určili si jediný cíl svého časného života, a ten zní: Ukojiti všechny tužby a choutky svého těla, až do detailu a my zoveme takové lidi materiálními, materialisty, sobci.

A tak vidíme vyrůstati člověka, který zaprodal celou svoji bytost pudu sebezachování, jako zvíře, jedině s tím rozdílem, že tento zákon nazval jiným, modernějším jménem: Egoismus!

Vyskytne-li se tu uprostřed nich člověk, který řekne: Vzdejte se sobectví, nemějte osobního přání ani tužeb, vzdejte se egoismu, poněvadž to jediný

prostředek ku sebeovládnutí a sebepoznání, nazvou ho bláznem fanatikem, pánbičkářem a t. d. A to jedině proto, že nemožno se srovnat s těmi názory, že dlužno více míti péči o duchovní život než o tělo.

Spiritisté ovšem tak nečiní. Oni materiálními nejsou, vědouce, že kdo pečovatí bude o duchovní, tělesné bude jemu přidáno.

Praví se také, že ve zdravém těle sídlí zdravý duch. Já však pravím, jen zdravý duch vytváří a vytvářeti může sobě zdravé tělo, bera již do zárodku matky perisprit, v němž obsaženy jsou látky utvářující na příště jeho zdravé neb choré tělo. Ovšem, nesmíme zapomenout, že i v časném životě překračující zákony, utvoříjí fyzické (hmotné) tělo, přivádíme následky toho na sebe, z čehož vznikají různé a různé choroby, tak k. p: Přílišná práce nad normu sil tělesných součotě, přílišné pití opojných nápojů, delirium tremens, šílenství opilců, chlípnost a necudnost, ničí krvenky a přivádí poznenáhlu tělo v jistou a hroznou záhubu a t. d.

A tak si kazíme často sami životní šťávy, které na příště utvářeti budou nezdravé naše tělo.

Jaké to jsou požadavky, které nám ukládá tělo?

Amos Komenský, tento učitel národů, jak jej nazývají ti, kteří dle jeho učení řídití se ovšem nehodlají, vyjádřil to ve své knize „Labyrint světa a ráj srdce.“ V těchto několika slovech: *Nejjed-*

noduší strava a nejprostší oděv postačí, by učinili zadosť požadavkům těla i časného života. Vezměme tuto vědu za měřítko k poměrům časného života nynější doby a snažme se poznati, co jest potřebné a nutné, co zbytečné tělu a nepotřebné.

Žaludek, tento nástroj pudu sebezachování, jest a má býti podřízen vyšší moci, sídlící v člověku, (o které později promluvíme,) tou měrou, že možno jej uspokojiti třeba nějakým chraštěm, zeliinou neb travinou.

Tuto slabou stránku vystihli někteří, opět sobectví lidé a zvyžitkovali ji, ovšem ve prospěch sobectví, sobectví ovšem horšího, mohli bychom říci k vrcholu sobectví — k mamonu.

Neníť mamon sám nic jiného, než-li zosobněná touha po zajištění prostředků k upokojení pudu sebezachování. Tato zosobněná touha, která vyplynula sama z pudu sebezachování, stala se na konec tak mocnou, že člověk sám jest pouze jen slepým nástrojem jejím. Ona jest to, která udává směr a tón celé lidské bytosti, která z něho činí dravou šelmu, nemající žádného citu, neznající slitování.

A tak poznáváme, zkoumajíce pud sebezachování, že když jej vyvíjíme, přijdem ku všem důsledkům sobectví, naší doby.

Touha po majetku jest přirozeně odůvodněna tímto pudem.

Zášť, nenávist, proti majetnějšímu, není nic jiného, než následek téhož pudu.

Nestřídmost, rozkošnictví, není nic jiného, než zbytečné hovění pudu sebezachování.

Abychom měli jasný obraz, představme si člověka žijícího přirozeně, neznajícího vášně ani pudu, aniž si vědomého síly, kterou je lze ovládat.

Představme si jej za teplého letního dne, an kráčí za svým povoláním. Sama sebou dostaví se žízeň. Pud to sebezachování v podobě žízně. Člověk jde přirozeně, by vyhověl tomuto pudu a máli prostředky, pije a poněvadž pití vody vyšlo z módy, pije nápoj jiný, nápoj, v kterém je vše obsaženo, jen to ně, čím lze žízeň uhasit a tak se stane z nutnosti zvyk, ze zvyku větší a větší potřeba, až nadpotřeba. Z nadpotřeby vzniká vášně, náruživost a tak se stane s člověka střídmého nevědomého za daných poměrů náruživý pijan, člověk, který k smrti rád pije, a tento má již jen jediný krok k vášnivci, který nezná na světě jiné radosti, než tu, ukojiti touhu svého břicha, který se takto postupně stal otrokem pudu žízně, pudu sebezachování, a tímž směrem jdouce, poznáme, že každé nadbytečné hovění, témuž pudu, přivádí nás ku koncům těm, v kterých se valná většina lidí dnes pohybuje.

Pozorujme jen, kam až dospěla touha po ukojení pudu břicha.

Jen se podívejme do některé kuchyně naší doby a poznáme ihned, jak plní se slova psaná učitelem národů, pro tyto národy: *Prostá strava, jednoduší oděv* postačí ku vyplnění požadavků těla.

Jen si představme hlemýždě (šneky),¹ ústřice, žabí stehýnka, račí vajíčka a jiné lahůdky. Tyto byly vymyšleny jen proto, aby důkladně bylo vyhověno pudu břicha, pudu sebezachování.

Lze vše toto omluviti tímto pudem?

Ano, dospělo to v tomto směru tak daleko, že ve velkých domech musí býti již i studované kuchařky! — — —

Mohlo by se mi namítnouti, že lidé obchodující s těmito věcmi chtějí a musí býti také živi.

Já však tvrdím, že tato otázka nemá s tím co objasňuji nic společného, protože konstatuji, pouze jaké požadavky na nás činí tělo, podotýkáje, že živi budou, byť i nekonali právě to, co konají nyní.

Pravil jsem na počátku, že tělesné požadavky vyjádřeny jsou v nás pudy, které nazýváme nižšími zákony přírodními.

První a hlavní pud sebezachování doufám, že jsem dostatečně objasnil, k jakým koncům jeho pěstování vede.

Zbývá mi ještě pojednati o druhém, jež zove se zákonem neb pudem oplozovacím.

I tento pud možno stopovat do říše živočišné i rostliné.

Jen v nerostu se zdá, jakoby síla jeho v utajeném stavu ukryta, na povrch nevystupovala.

I v říších výše jmenovaných vystupuje omezeněji, než pud sebezachování, jsa podmíněn jistým

poměřům a okolnostem, jako jsou: Teplota, déšť, jisté roční období, neb určena doba ku vyvinutí plodu potřebná.

První jest nevyhnutelnou podmínkou ku zachování hmoty, druhý určen ku rozmnožování téže, což ovšem ne vždy uskutečniti se může.

Tento pud vyvolán a řízen jest silou, kterou nazýváme »životní,« zviřecím magnetismem, duší a která se objevuje, jako obživující síla nižší přírody, o které v druhé části této statě stručně pojednáno bude.

Příhlédneme-li blíže ku produkování se tohoto pudu, vidíme, že čím hlouběji a hlouběji v říši živočišné, až konečně rostliné, tím omezeněji a omezeněji na povrch vystupuje, ano na mnoze v jaksi skrytém stavu se vytváří.

Tak vidíme, že v říši rostliné na určitou dobu roční od poměrů klimatických závislým jest, a vyvolán jsa, by tyto uměle, jako v umělém zahradnictví ve skleníkách, uvádí se zároveň s těmito podmínkami v činnost, kdežto v říši živočišné, ne tak od poměrů klimatických, jako na zákonu vývojovém (určité doby) vázán jest.

Tak vidíme, že jistá zvířata jen v určité době se oplozují, avšak v obou výše jmenovaných říších nevidíme žádné abnormality, žádné výstřednosti. Vše děje se dle jistých, určitých zákonů a v určité době.

Zvířata a rostlinstvo, jsouce podrobeny těmto zákonům, neruší je, nýbrž podrobujíce se jim

naplňují je, kdežto člověk mající moc a sílu nad tyto se vznésti a jimi vládnouti, namnoze je ruší aniž by je ovládal, z čehož plynou výstřednosti, oslabování organismu, chorobný stav těla, mnohdy ty nejstrašnější choroby.

Kdo přeješ sobě více zvědět, kam až přivádí překračování pudu oplozovacího, čti knihy naší lékařské vědy, pátrej po tom, co jediný případ „onanie“ za následek má, a což zneužití pudu pohlavního?

Úplné ochromení duševních sil, zblbnutí, všechny čírové choroby, předráždění nervů, hostec, rheumatismus, gicht ano úplné ochromení tělesné, jako při podagrech, není ponejvíce nic jiného, nežli zneužití téhož pudu a překračování podmínek zákona jej řídícího.

Člověk, který se tomuto pudu nad míru odává, stává se sice poznenáhlu, ale jistě a určitě otrokem jeho. Jeho veškerá snaha a síla obrací se poznenáhlu v jediný směr. Jeho myšlení přenáší se poznenáhlu k témuž bodu, až na konec celá bytost lidská stala se příbytkem jediného pána, pána hrozného a mocného zároveň a pán ten se zove: „Pud oplozovací,“ (nižší zákon přírodní, smilstvo).

Pán ten zničí a zničil každou duši lidskou, která se mu včas neopře a nepodrobí si jej, učinivši si z něho služebníka prospívajícího jemu ku vývinu sil vyšších.

Všechny svrchu uvedené i mnohé neuvedené pohnutky nutí myslícího člověka k tomu, by sobě

nad nižší přirozeností svou nadvládu získal, by své tělesné potřeby zreformoval, by tužby svého nižšího „Já“ udržel silou vyšší, v sobě sídlící, v mezích zákonů přírodních, což ovšem jinak státi se nemůže než tím, že zjednoduší potřebu svého těla, že rozezná potřebu od nadpotřeby, že pomocí veškeré síly duše své zbaví se touhy po časnosti, poněvadž na pomíjejících předmětech nemůže spočinouti nepomíjitelnost, věčný mír a spokojenost.

Podniknouti tuto práci se zdarem není nám dříve možno, dokavad jsme nepoznali po případě nezkusili osobně, k jakým hrozným následkům vede pudový život, respektive touha po ukoujení téhož.

Kdo však zkusil již a poznal následky, ten bez dlouhého rozporu vypoví své nižší přirozenosti boj, v kterém musí se podrobiti a podříditi vyšší přirozenosti v nás, což ovšem bez obtíží není, an naše životní poměry tak utvářeny nejsou, by napomáháno bylo duchovnímu vzrůstu člověka, následkem čehož ocitá se takto pracující nejen v boji se svou nižší přirozeností, se svými vášněmi a pudu svého těla, ale i s okolnostmi, které těmto nápomocny jsou a poněvadž naše doba i se všemi svými prostředky vzala sobě za úkol učiniti člověka tělesně blaženého, rozuměj: Vyhledala a vyhledává stále nových a nových prostředků k ukoujení pudů tělesných, pudu sebezachování a pudu pohlavního; tu nezbyvá nic jiného, než postaviti se době i poměrům tvrdým čelem vstříc a bojovati proti všemu co znemravňuje a degeneruje lidstvo.

Boj tento pak není proti tělu a krvi, není proti osobám a hmotnému světu, ale proti ideám, které z nepoznání stávajících přírodních zákonů povstaly a které většinou lidmi dnes hájeny jsou, čímž se zdá, jakoby proti jistým osobám a jistému směru bojováno bylo.

* * *

Abych učinil co možná jasným tento boj, uvedu do slova část z Tolstého „Výkladu evangelia“ a sice Hlava VI., kde čteme: Starosti a rozkoše života tělesného, které se zdají lidem býti tak důležitými, jsou snem. Jedinou pravou záležitostí života jest zvěstování vůle Otcovy (boží), pozornost k ní a plnění jí.

Na výčitku Marty, že ona jediná stará se o večeri, Ježíš odpovídá: „Starej se, jest-li ti nezbytným to, co dává starost, ale nech těch, kteří nepotřebují tělesných rozkoší konati jinou věc, která jest užitečnější duši.

Máme-li bojovati proti tomu, co stalo se nemravností vyvinutou a vypěstěnou z tohoto zákona pudového, nezbyvá nám, než přesvědčiti se o zhoubnosti a hrozných následcích jeho.

V tom směru padá nám nejpřiměřenějších zpráv statistika zdravotní.

Dle časopisu českých lékařů připadá na 1000 vojinů rakouské armády 65 osob stížených chorobou vyplývající následkem zneužívání tohoto pudu.

Z čišnic pak onemocnělých v jediném roce 1896 neméně než $\frac{2}{3}$, totiž z 598 — 371 a chtěli-li bychom v tomto směru nalézt ještě větší a hroznější důkazy, prohlédněme si statistiku nemocniční a přesvědčíme se, že více jak $\frac{2}{3}$ všech nemocí berou svůj vznik jediné ze zneužívání, po případě z nadužívání pudu nižší přírody.

Z pudu sebezachování a oplozovacího, myslím, že jsou to hrozné doklady, které nás nutí již k tomu, bychom více uvažovali o své nižší přirozenosti a že to stojí za to, bychom vypověděli tomuto hroznému nepříteli, který nás ničí a souží, boj.

Pomysleme si jenom, že zde v samotné Praze jsou ulice, které čítají sotva 600 kroků, kde nalézají se ne méně než 5 místností, ve kterých pěstuje se, bychom tak řekli přímo: *Kult* pro smyslň život pudový, kde ničí se takto zdraví lidské, kde ničí a v záhubu uvádí se klidný rodiný rozvoj.

Toto zlo je podporováno a trpěno.

Nám však není bojovati ani proti těmto stávajícím poměrům, jako spíše proti nevědomosti a zatemnělosti v tomto směru panující.

Ano, jest to naši povinností uvědomovati o tom každého, k jakým hrozným koncům přivádí nezřízený život pudový.

Vyzvedněme boj sami proti sobě, postavme hráze své nižší přirozenosti, podrobme tuto šelmu

v nás sídlící zákonu vyššímu, dejme svému tělu jen to, čemu jest mu nezbytně potřebí. Učme omezovati a zbavovati se všeho, co nepotřebné a zbytečné a brzo poznáme, že mnohé a mnohé bezúčelné jest v nás, čeho bude se nám zřící.

Brzy stane se náš život účelnějším než byl a my budem způsobilými napomáhati v tomto směru i jiným v nezbytném dobru pro život.

Ježíš pravil: Ten, kdo chce nabytí pravého života, jež záleží v tom, by poznal a plnil vůli boží, ten musí především odříci se svých osobních žádostí. Ten nejen že nesmí upravovati svůj život tak, jak jemu se chce, ale ten musí býti hotov každou chvíli snášeti všeliké svízele a strasti.

Ten kdo chce upravit svůj tělesný život jak sám chce, ten zahubí pravý život poznání a plnění vůle Otcovy (boží).

A není hodno získati něco pro tělesný život, jestliže získání toto hubí život ducha.

Nejvíce hubí ziskuchtivost život ducha, dobývání bohatství a jmění.

Lidé zapomínají, že byť dobyli sebe více majetku, mohou každou chvíli umřítí a že jejich statku není třeba pro život duchů.

Smrt visí nad každým z nás! . . .

Nemoc, zavraždění lidmi, nešťastné nehody, každou sekundou mohou zničití život.

Smrt tělesná jest nevyhnutelnou podmínkou každé sekundy našeho života.

Žije-li člověk, musí na každou hodinu svého života hleděti jako na poklad, kterého něčí milostí bylo mu dopřáno. A na to jest pamatovati a neříkati, že o tom nevíme.

My víme a předvídáme vše, co se na zemi i na nebi přihází, ale na tu smrt, jež, jak víme, čeká na nás každou chvíli, na tu nejčastěji zapomínáme.

Nebudeme-li zapomínati na ni, nebudeme se oddávati životu těla, nebudeme na něj spoléhati.

A aby bylo možno sledovati učení mé, (Ježíše), k tomu jest zapotřebí rozvážiti výhodu sloužení tělesnému životu, životu své vůle, a výhodu plnění vůle Otcovy (života ducha).

Jedině ten, kdo toto jasně rozvážil, jen ten může býti mým učedníkem. A kdo rozváží, ten nebude toužiti po domnělém blahu a domnělém životě, ale bude pečovati, by nabyl pravého blaha, pravého života.

Život pravý dán jest lidem a lidé jej znají a slyší jeho volání, ale stále jsouce zachvacováni okamžiky starostmi, zbavují se ho.

Život pravý podoben jest hostině, kterou vystrojil boháč a pozval k ní hosty. On zve hosty tak, jako hlas ducha Otce (božího) zve všechny lidi. Ale jedni hosté chopili se obchodu, druzí hospodářství, třetí rodinných záležitostí a nešli na hostinu.

Jedině chudí nemající starostí tělesných šli na hostinu a nabyli štěstí. Tak i lidé nechávají se uchvátiti starostmi tělesného života a zbavují se pravého života.

Ten, kdo se neodřekne zúplna všech starostí a výhod tělesného života, ten nemůže plnit vůli Otcovu, protože nelze sloužiti trochu sobě, trochu Otcí.

Nutno jen rozvážiti, je-li výhodno sloužiti svému tělu, možno-li upravití svůj život, jak sám člověk chce?

Nutno jest učiniti totéž, co činí člověk, když staví dům anebo se chystá do války.

Rozvažuje, může-li dokončit, může-li zvítěziti. Vidí-li, že nemůže, pak již nevynakládá zbytečně námahy ani vojska, sice by zbytečně upadl v záhubu a stal se předmětem lidského posměchu.

Kdyby bylo možno upravití tělesný život, jak člověk sám chce, potom by nutno bylo sloužiti tělu, ale poněvadž to nelze činiti, jest lépe nechatí všeho tělesného a sloužiti duchu, sice nedobude toho ani onoho.

Tělesného života nepřezívejž a život ducha ztratí. A proto člověk, aby plnil vůli Otcovu, musí se úplně odříci pudového života.

Tělesný život jest ono cizí domnělé bohatství, které nám jest svěřeno a kterého musíme užívatí tak, abychom nabyli svého pravého bohatství.

Bude-li u bohatého člověka žiti správce, který bude věděti, že jeho pán, byť mu jakkoliv sloužil, jej propustí a zanechá s prázdnou, pak bude tento správce rozumě jednatí, jestliže, pokud ještě vládne cizím bohatstvím, prokáže dobro lidem.

Potom i když jej pán zanechá s prázdnem, ti, kterým prokázal dobro, přijmou jej a živiti budou.

Totéž mají lidé činiti s tělesným životem.

Tělesný život jest to cizí bohatství, kterým lidé vládnou jen na čas.

Užívají-li dobře tohoto cizího bohatství, nabudou svého pravého.

Slouží-li jen tělu, tělo odplatí jim svým způsobem, jež jest: Smrt a hniloba.

Nevydáme-li naše lživé jmění, nebude nám dáno pravé.

Nelze sloužiti lživému životu těla a duchu, lze jen sloužiti jednomu neb druhému. Oběma sloužiti nelze. Nelze sloužiti současně bohatství a Bohu.

To co jest veliké před lidmi, jest ohavností před Bohem.

Před Bohem bohatství jest zlem. Boháč jest již tím vinen, že jí a pije mnoho a nádherně, kdežto žebráci hladoví u jeho dveří.

A všichni vědi, že nevydávati svého majetku druhým, jest neplnění vůle Otcovy.

Přišel jednou k Ježíši pravověrný bohatý představený a jal se chlubití, že plní vůli Otcovu. I pravil mu Ježíš, že jest přikázáním milovati všechny lidi jako sama sebe. V tom že zakládá se vůle Otcova.

Představený řekl, že i to splnil. Tu Ježíš mu pravil: „To jest nepravda. Kdybys chtěl plniti vůli Otcovu, neměl bys majetku. Nelze plniti vůli Otcovu, máš-li jmění, kterého nedáváš potřebným.“

Ježíš řekl učedníkům svým: „Lidem se zdá, že bez majetku nelze žítí, ale já vám pravím, že pravý život záleží v tom, aby člověk své dával potřebným.“

Dobro nelze měřiti ničím. Nelze říci, kdo učil více, kdo méně.

Vdova, která dává poslední halíř, dává více, než bohatý, který dává tisíce.

Nelze ho měřiti ni tím, co jest užitečné a co neužitečné.

Vzorem, jak bude třeba milovati a konati dobro, budiž žena, která politovala Ježíše a nerozumně vylila mu na hlavu oleje drahého za tři sta.

Jidáš řekl, že nedobře jednala, an za to mohli býti nakrmení mnozí.

A hle! Jidáš byl zloděj. On lhal. Mluvě o užitku tělesném nemyslí na žebráky.

Není tu potřeby užitku ani množství, ale potřeby

jest vždycky, každou minutu, milovati ostatní a dávati jim své.

Tím co jsem posléze uvedl, zdálo by se, že jsem se odchýlil od určeného stanoviska o požadavcích těla, ale nikoliv. Já uvedl v soulad tyto požadavky vzhledem k duševnímu nazírání.

Mohlo by se zdáti, že opomenul jsem řešiti při tom jednu otázku, která nadělá taktéž mnoho starosti, a to hlavně našemu něžnému pohlaví.

Otázkou tou jest otázka oděvu. Co jen je tu za péči a starost, jedná-li se o řešení této, tak důležité věci, jako je náš oděv! Tu již naprosto nenapadnou slova učitele národů: Jednoduchý oděv!

Naopak, my chceme se líbiti!

A zřím již napřed, jaké to způsobí překvapení, řeknu-li, že otázka tato požadavkem přímo tělesným není prostě proto, že tělo bez oděvu existovati může, ano, že právě tam, kde nejméně péče a starostí s tohoto stanoviska se mu věnuje, jako u národů divokých a polodivokých, tam, že tato nejzdravěji se vyvíjí, a že čím více zahaleno a vzduchu pozbaveno, tím větší potíže zdravotní působí.

My pojednáme o této otázce obšírněji při příležitosti příští, až pojednávatí budeme o požadavcích a povinnostech duševních.

Však, aby nebylo v této věci nedorozumění, a poněvadž, jak se domýšlíme, jsme nad tyto divoké a polodivoké národy vzdělaností vyvýšeni,

kteřá nám ukládá jisté povinnosti, zkrátka, poně-
vadž nám tak choditi nelze, hledme tuto otázku
řešiti tím, že se budeme řídití návodem Amosa
Komenského: Prostý oděv.

Kdybych měl tuto otázku řešiti se stránky hy-
gienické (zdravotnické), otázal bych se, proč právě
ten, tak zvaný prostý venkovský lid, jest zdra-
vější, než ten, jež velká města obývá. To však
mou otázkou není, a proto pravím, snažme se do-
spívatí ku poznání sebe samých, řešiti to, co jest
v nás.

Reformujme svůj vlastní život, zjednodušte po-
žadavky těla, a učíime tak, dokud je čas, dokud
jsme v těle, dokud můžeme požadavky jeho vy-
stihnouti, dokud je možno je reformovati.

Postavme se v boj upřímný, ne v boj proti
bratrům, proti lidem, ale proti nepravdě a klamu,
proti tělesnosti, proti (egoismu) sobectví, věduce,
že jen to, čeho zmůžeme v časném žití tělesném,
poneseme jako výsledek své práce do života věč-
ného, do života duchů, že nikdo nemůže nám ni-
čeho dátí, že dlužno každému jen na vlastních zku-
šenostech zakládati svůj další vývoj, neopovrhujice
zároveň dobrou radou a zkušeností, jež nám s mnohé
strany s dobrou vůlí a upřímnou snahou podá-
vají jsou.

Podají-li se nám již v tomto životě podrobiti
sobě svou vlastní nižší přírodu, ovládající nás, sta-
neme se schopnými později ovládati tutěž, jako du-
chové mimo nás.

Podají-li se nám pud sebezachování podřídití
zákonu vyššímu, jež láska jest, budeme plniti tento
zákon a jím ovládati vesmír.

Podají-li se nám zreformovati a podrobit zá-
kon oplozovací, zákonu vyššímu, jenž jest záko-
nem tvorby, vyjádřen silou vůle v člověku, budeme
schopni tvořiti v přírodě a pak i ve vesmíru.

A protož ruku k dílu! Jest to v nás a na nás,
bychom sebe vymanili z područí nižších sil a pod-
porující se vzájemně, dospějeme ku blaženému cíli!

My pravili jsme, že mimo těla ukládá nám
duše požadavky a že klade na nás povinnosti.

Bychom vystihli požadavky a povinnosti tyto,
jest nevyhnutelno, bychom poznali, co vlastně *duše*
jest, bychom vystihli její princip, její původ.

Vzeme-li *duši* tak, jak se nám jeví v člo-
věku, vidíme, že již jeví se nám jako jistota jsoucí,
mající své vlastní individuální bytí, jako něco, co
má již své osobní trvání, co jest si toho trvání
vědomo.

Řeknu-li já jsem, dokazuji jistotu svého vě-
domí, že jsem, jsem si vědom svého bytí.

Mimo to jeví se nám *duše* lidská, a to každá
sama o sobě, jako bytost organisující své vlastní
vlastnosti. A že tyto vlastnosti nemá z hmotného těla,
ale, že s nimi se rodí, toho důkazem jest, že mnohý,
silný a zdravý člověk, nemá žádných chápavostí.
Jeho smyslové, jakoby otupělé, nepojímají to, co
jiný třeba tělesně zakrnělý, velmi snadno chápe.

Tak vidíme již u dítek v útlém mládí, že jedny lehce a snadno pochopují, kdežto druhé, vzdor veškeré námaze rodičů a učitelů, zůstávají stále v pozadí.

Jeden z důkazů duše jest také ten, že všechny vlastnosti člověka, jako jsou dojmy a pojmy smyslové, přestávají v témže okamžiku, kdy duše tělo opouští a toto zůstává mrtvé.

Že to není krev, která tělo obživuje, jest důkazem to, že možno nám uvéstí člověka ve stav extáze t. j. strnulosti, v kterémžto oběh krve úplně přestává. Tělo podobá se zdánlivě mrtvému. Píchnáme-li neb řežeme-li, neobjeví se žádná krev a přec možno nám působením pouhé vůle život, který v utajeném stavu kdesi dlí, tomuto tělu vrátiti a člověka zdánlivě mrtvého, ku životu zpět přivolati.

Máme-li jistotu o bytnosti duše, věříme-li, že jest a jsme-li o její jsoucnosti utvrzeni, po případě ze spiritismu přesvědčení, zbude nám ještě jedna před důležitá otázka ku řešení, a ta jest: Odkud vzniká, kde běře svůj původ. Jest tvořena v témž okamžiku, kdy zárodek (embrio) dětska v lůně matky vzniká, neb byla již dříve a spojuje se s tímto poznenáhlu, jak dětsko se v lůně matky vyvíjí, tvoříc takto duševní princip člověka?

My budeme se snažiti podati důkazů proto, že již byla dřív, než dětsko se rodilo a to tím spíše, poněvadž to odpovídá lépe zákonu evoluce (pokroku) a spravedlnosti Božské.

Kdybychom měli připustit, že duše lidská stvořena jest v témž okamžiku, kdy rodi se lidské tělo, tu nevěděli bychom sobě nikterak vysvětliti, proč rodi se některé dítě, ač rodiče úplně zdraví buď choré, neb částečně, ano i úplně zmrzačené, jako jsou od narození úplně slepí, neb hluchí a hluchoněmi.

Připustíme-li však, že již byla, že právě tento stav jest jen následek minulého života a že tento život byl životem lidským, tu bude nám snadno pochopitelné, proč takové zdánlivé nesrovnalosti se jeví.

Ano, my jsme si již v prvé části, kdy jsme pojednávali o tělu, řekli, že zárodky veškerých chorob přenášíme do příštího zrození našeho a my dokážem později, až pojednávatí budeme o smyslném životě duše, proč tato jest nucena vstupovati v takový nepřijemný stav, jako jest bráti na se choré a zmrzačené tělo.

Dále bylo by nám nejasno, kdyby tvořena byla duše při rození se dítěte, proč jednomu člověku jest celým životem bojovati s nedostatkem, strádáním a utrpením, kdežto druhý, jako by osudu štěstěny ponechán, vše se mu výtečně daří, v blahobytu a přepychu život svůj trávití může.

Připustíme-li, že i tento, tak zvaný osud, přivodili jsme si z minulých životů, že to bylo v našich rukou a vůli jej změnití, tak jako jest to v našich rukou změnití náš osud příští, že právě ten, kdo nyní v přepychu a rozkoši žije a bídý nepo-

znává, následkem čehož také s bidným soucitu nemá, aby tuto poznal a sám jak jiným konal, také od jiných trpěl, rodí se v příštím životě do utrpení a bídy.

Bude nám jasno, že není tu nic, než zákon spravedlivé odplaty Boží.

Také to, že jeví se u každého člověka jiné vlastnosti a schopnosti pochopovací, jest nezvratným důkazem, že duše lidská nerodí se současně s hmotnou částí, s tělem, ale že souhrn všech těchto schopností a nevědomostí přináší s sebou již z minulých životů.

V tom právě důkaz, že nejsme tací, jakými byli naši rodičové, ale tací, jací jsme byli v minulosti.

Mohli bychom si mysliti, proč, když již jsme zde byli, a snad i vícekrátě byli, sobě z těchto dřívějších životů nic nepamatujeme?

My však pamatujeme si více, než tušíme, a pakliže některé věci z minulých životů zůstávají nám přece utajeny, děje se jen proto, abychom jimi v nynějším časném životě a ve svém povolání nebyli rušeni.

Duše lidská má ku svému užívání nástroj tělesný: Lidské tělo. Ona jest, bychom tak řekli, hybnou silou, silou pohybující tímto strojem. Její činnost jeví se nám právě v tom, že veškeré dojmy a pocity přivádí pomocí nervů ku svému vědomí. Její bytnost vrcholí ve vědomí samém. Veškerá

její síla a moc soustřeďuje se kolem mozku, kde právě zbíhají se veškeré nitky nervové.

Avšak síla duše může býti soustředěna a přenesena na jakýkoliv předmět, na jakoukoliv věc, tak ku př.: Myslíme-li na určitou osobu, přenáší se síla duševní v podobě myšlenky na ni a je-li ona v klidném rozpoložení mysle, pocituje ji a vzpomene si na nás.

Lakomec soustřeďuje své myšlenky na své zlato, přenáší svou duševní sílu tam.

Čím více a déle se jimi obírá, tím více a více své duševní síly přenáší, až jeho celá bytost na konec k těmž upoutána jest, a když i konečně smrt odejímá mu prostředky hmotné, on přec bude se jimi obíratí dále, poněvadž do nich vložil část sebe sama, sílu své duše.

Tak právě děje se každému jinému, kdo jakýkoliv předmět sobě zaujímá, a ve svých myšlenkách jím se obírá.

Obchodník bude se obíratí svým obchodem, řemeslník svým řemeslem, advokát svojí špekulací a zloděj konečně tím, jak by kradl.

Jsou tudíž pravdivá slova z jedné staré pověsti: „Jak za živa, tak po smrti.“

Kdo však volí sobě celou silou duše své cestu ku hledání pravdy, přenáší myšlení své k ní, poznává ji, soustřeďuje se poznenáhlu v ní, a když umírá spojuje se s ní na konec.

Duše lidská projevuje svou činnost na venek pomocí smyslových orgánů, které nazýváme 5ti smysly člověka, zkrze ně buď přijímá dojmy zvenčí jako: Při vidu, sluchu, čichu, chuti, hmatu, ve stavu bdícím, aneb vyvolává a vydává tyto uvnitř ve stavu abnormálním, jako jest: Spánek, hypnosa, suggesce, somnambulismus a mediumismus, přivádíc je na venek, ku př.: Při samomluvě ve spánku i ve všech výše uvedených stavech, zvláště při mediumismu.

Článkovaná řeč a zpěv, ač jimi vyvolána býti mohou, nepochází z téhož pramene 5ti smyslů, poněvadž jejich pochod děje se pomocí myšlenky a vůle.

Duše lidská žije a pohybuje se pouze v tomto kruhu života smyslového.

Kdyby ponechána byla sama sobě a nebyla vyšším principem obživena, jím takorčka ku pokroku donucena, nikdy by sama sebe v nadsmyslný život nepovznesla.

Oni jsou chodbami a síněmi stavby, která slove „člověk,“ v jejímžto středu jest sídlo Pána, stvořitele této stavby.

Dokud duše pohybuje se v těchto chodbách a předsíních, nelze jí vstoupiti do středu sídla (do sama sebe vejíti) a poznati Pána, neboť to znamená vstoupiti do svatyně svatých.

Tak jako ve starém zákoně, vstoupiv nejvyšší kněz jednou do roka do svatyně svatých,

musel při tom obléci zvláštní roucho, bos a s nepokrytou hlavou, čímž znázorněno bylo to, že není možno vstoupiti v poznání sama sebe, dokud duše přiodívá se rouchem zevního smyslu a tužeb žiti v nich, dokud není prosta, obnažena, všech pocitů a dojmů pozbavena.

Tento smyslový život slouží a musí ji sloužiti k tomu, by ku vyššímu poznání dospěla.

Dospěti však k témuž cíli dříve neb později, jest ji ponecháno na vůli.

Zkoumejme život smyslů a poznáme, poněvadž se v něm projevuje duše, život a požadavky její.

Na prvý stupeň smyslového žiti dlužno postaviti „hmat.“ Pod tímto slovem vyjádřen jest projev pocífovací.

Hmatati a cítiti jest vyvolati tentýž dojem různým způsobem, tak k. p.: Dotknu-li se něčeho, uvědomuji sobě pomocí nervů citového dojem, který při tom povstal.

Když dotknu se ohně, pocívuji palčivost a opačně, při tom děje se však to, že dojem vyvolaný uvědomuji si v mozku a tím i v duši.

Duše připomíná sobě místo, kde se tak stalo.

Tak jest i když se mě dotkne někdo ze zadu. Dojem vyvolaný pocívuji, uvědomuji si jeho příčinu a obracím se.

Tento smysl prostoupen jest celým tělem. Jej používáme i při spolupůsobení ostatních smyslů.

On působí dojmem světla, růzností barev v oku, on přenáší dojmy zvuku v uchu ku vědomí duše, chuť a čich jsou převáděny tímž pochodem, jenom, že přeměna dojmu, t. j. citu, děje se různou částí organismu těla, který právě jest schopen ty neb ony dojmy vyvolat, kdežto duše sama ve svém abnormálním stavu může po případě nohama viděti, t. j. vyvolá smyslové dojmy kde chce, neb je přijímá tam, kde tyto vyvolány jsou.

Poněvadž všechny tyto pocity, ať již vyvolány jsou jakýmkoliv způsobem, buď smysly těla, neb v duši samé, jsou měnivými, na látku (materií), prostor a čas vázány, proto nemohou duši samé nijakého reálného, trvalého podkladu podati.

Duše žijící v nich následkem toho jest stále zmitána.

Po radosti žal, po rozkoši ochablost, po hlubokém dojmání reakce, jest jen přirozeným následkem života citového.

Ona však tímto životem projiti musí, ona musí si jej osvojit, by poznala v něm a na něm závislé přeměny a proměny.

Ona nemůže dříve v život plný klidu a božského míru vstoupiti, dokud nezrevidovala život tento, dokud žije životem pocitů a dojmů.

Nejvíce činným ze smyslů jest cit a proto do druhé řady možno postavit zrak.

Pomocí tohoto smyslu přijímáme veškeré dojmy světla a hru barev.

Jím a skrze něho, možno duši čerpati velice mnoho pro její pokrok.

Jím můžeme se zhlížeti v přírodě, pozorovat a poznávat vznešené dílo Stvořitelovo.

Jím může se vyjádřiti něžný pohled lásky, ano v něm možno také mnoho skrýti.

Jako na jedné straně ovládající tento smysl, a řídíce jej směrem dobra, můžeme dopracovati se větší a větší blaženosti, tak se strany druhé používající jej ke zlému, uvádíme sebe ku většímu zlu.

Tak možno jej velmi krásně použití ku smysl-nému životu těla, možno jím podporovati závist. Ku př.: Slepý, který nevidí u svého bližního lepší šat, nebude mu jej záviděti. Nevidá zlatých kovů a cetek, nebude po nich toužiti a poněvadž jest lépe slepému do království nebeského vejiti, než zraku majícímu do trápení a temnosti duchovní, proto volí sobě k tomuto poznání dospěvší duch raději život slepce, poněvadž bude mnohého pokušení ušetřen, kterému v dřívějším životě podlehl.

Raději volí býti úplně zbavenu všech krásných pocitů světla a barev, než znovu prodělávat nejistý boj.

Mimo tento případ zrození slepého, může býti také ten případ, jež zove se spravedlnost. Tak mohl někdo v některém ze svých dřívějších životů buď zúmyslně, neb z neopatrnosti zavinit slepotu svého bližního; že však vše se musí vyrovnati, běže sobě do života úkol ten, že buď náhodně neb úkladně ku poranění téhož orgánu přijde.

My nebudeme dlouze vyličovati všechny ty ojedinelé případy, jimiž napravuje lidská duše své dřívější viny, nám jedná se hlavně o to, abychom poukázali a co možná objasnili příčiny života duševního, bychom poznali jak žije a proč tak žije.

Pomocí zraku možno nám viděti všechnu tu bídu a skleslost mravní, chudobu a nouzi svých spoleblichých, možno však také svůj zrak před tímto vším uzavřítí aneb možno na konec na tomto na všem podílu bráti.

Možno nepravost podporovati, nemravnost schvalovat? To, jak a kdy se zachováme, bude důkazem našeho poznání, vyspělosti naší duše.

Po bok tomuto smyslu možno postaviti sluch.

I tento orgán vykonává výtečnou funkci duši.

Pomocí jeho uvědomuje si všechny pocity a dojmy zvuku, pomocí kterých může duše v různou náladu uvedena býti.

Tak vidíme, že truchlivá a jemná hudba nalaďuje k pláči, veselá a bujná k tanci a zpěvu, neb smíchu.

Hudba chrámová uklidňuje nervy, hudba vojenská rozčiluje a uvádí v nadšení.

Jemný zpěv, tklivá melodie, mluví k srdci.

Bujný zpěv, vířivé tóny rozrušují, uvádějí duši v čilejší pohyb, čímž pocítuje duše zvláštní pocity, jsouc uvedena ve chvílkový blahý stav, v jakési abnormální rozrušení, po kterém bezděky násle-

dovat musí reakce t. j. úpadek, neboť síly duše byvše vyčerpány, tu dostavuje se přirozeně únava a ochablost.

Tak děje se zvláště při tanci. Duše jsouc těmito pocity uchváčena, touží po nových a nových pozitivních a tak se jí stává potřebou to, co by jí mělo jen v nejkrajnějším případě sloužití co lék.

Děje se jí tak, jako nemocnému, který k vůli utišení bolesti, počal užívati morfium, (morfium jest jed, který předpisují lékaři těžce nervově chorým osobám k vůli utišení bolesti).

Takto chorý člověk přivyká poznenáhla větším a větším dávkám tohoto jedu, až na konec snese takovou dávku, která by za obyčejného stavu sama sebou přivodila smrt.

Takto chorému zpravidla pomoci není.

A duši, která sebe na jakýkoliv smyslný dojem navyká, děje se právě tak. I ona v takovýchto okamžicích cítí se blaženou, i ona v této chvílce rozrušení nalézá zdánlivé utišení, proto zatouží poznovu a poznovu po těchto chvílkách, až na konec jsouc stržena v proud smyslného života, nelze jí více proudu vzdorovat. Podléhá mu, a stává se hříčkou nižších sil přírodních. Jest to ztracený květ uprostřed jara, jest to souchotinář uprostřed nejbujnějšího zdraví.

Nechci vyhledávat prameny, bych zjistil mnoho-li bytostí lidských padne takto nezřízenému smyslnému životu za oběť, ale pravím-li, že jedna tře-

tina veškerého obyvatelstva zkracuje sobě a utrácí svůj život, nikterak nelhu.

Podarí-li se však duši uvolnití tato pouta smyslného života, přenesení je sluchový orgán ve směr vyšší, počne-li naslouchati jemné hudbě, kterou dýše soulad přírody, umrtví-li v sobě touhu po dojmech smyslů, a tu počne se jí ozývati ta pravá hudba, ten něžný zpěv, jež slove „Tón bez tónů.“

Dojmy, které činily člověka těkavým, neklidným a nestálým, zmizí, poněvadž nenaleznou více opory v duši.

Místo nich nastává v duši sladký mír, ne však mír mrtvý, prázdný, ale mír plný touhy, v němž duše se jako poupě rozvíjí ku svému pravému určení, k životu duchovnímu.

Duše, která své duševní síly nad potřebu sluchovým orgánem vyčerpala jen ku smyslnému životu těla, která ráda naslouchala rozrušujícím zpěvům a hudbě, která naslouchala nemravným řečem proto, že v ní zbuzovaly choutky těla, duše také za hrobem konečně pozná ohromný úpadek svých sil a volí sobě raději jako hluchá bytost lidská žítí, než-li znovu tomuto nebezpečí býti vydána v šanc.

A tak můžeme směle říci, že ať jakýkoli je zlý stav našeho nynějšího života, že jsme si jej sami jen přivodili.

Konečně nám zbude pojednati ještě o čichu a chuti.

Tyto dva smysly slouží zákonu pudovému, sebezachování a jsou jaksi více k sobě poutány.

Čichem možno rozeznávati pocit příjemna a odporna, jim povzbuzujeme druhý smysl, jež slove chut.

Tyto dva smysly staly se velkými pány v nynějším věku. Jim koří se více méně veškeré lidstvo. A já bych si jenom přál věděti, kdo z nás ku př. by si nepřál pochutnat na výtečné večeři.

To by samo sebou nebylo ještě zlé! Ale — jsou lidé, kteří za chvilkové podráždění těchto dvou smyslů, věnují celotýdení výdělek.

Jsou lidé, kteří by jim důkladně posloužití mohli, okrádají svého bližního o poslední sousto, ano jsou lidé, kteří neštítí se ani vraždy ani krádeže, jen aby sobě mohli učiniti, třeba jen jeden, jediný dobrý den.

Hověti těmto dvěma pánům znamená za dnešních dnů míti se dobře. Dobře jíst a pítí.

Tak jako každá práce odměněna bývá, tak také odměňují se tito pánové tím, že jsouce pány hmoty, činí hmotu hmotnější, objemnější.

Z toho, co uvedeno, zřejmo jasně, že tělo lidské není nic jiného než pouhý nástroj duše, neb ducha.

Výkoné účinky nejsou nic jiného než-li následky činnosti duše. Duše jest hybnou silou, silou živou. Dle bible stvořena jest živou duší, t. j. duší

život jevící, působící na smysly a jimi se projevující.

Duch pak zove se duchem obživujícím, rozumnějme: Duch obživuje duši, dodává jí moci a udává směr, ovšem tam, kde sám jest jaksi ředitelem.

Podoben jest strojníkovi, který řídí a spravuje stroj, respektive páru, jeho výkonou silou. V člověku jest touto silou: Duše.

A tak jako strojník neopatrností může zaviniti mnohé neštěstí, tak i neopatrná, t. j. nezřízenými žádostmi hnaná duše uvádí sebe, i ty, jež jí jsou svěřeni, v duševní záhubu, v mravní skleslost. Tělu, co stroji bez duše, bez páry, bez ducha, bez strojvůdce, jest vše jedno co se s ním dítí bude. Ono na nejvýše dojde ku porouchání některých svých částí tělesného ústrojí, tak jako stroj při nadbytečném vyvinutí páry musí nezbytně se poškodit a poškozují se!

Tak, jako stroj má různé ventily a páky ku svému řízení, tak má i duše pět smyslů, jimiž se uplatnití může a uplatňuje. Jsou to též ventily, jimiž uváděna jest v činnost, neb zastavována v činnosti.

Tak vidíme, že, když přestává tato činnost, zastavuje se stroj. Člověk usíná. Život se sice v něm ještě jeví dále, a to právě tak, jako pára v kotli a stroji obíhá dále, jenže nemůže vyvolat dřívější činnost, jsouc ve své síle omezena.

Pohledněme nyní zpět a to proto, bychom poznali příčiny smyslového bytí člověka a jich vznik.

Chceme-li toto vystihnout, nezbyvá nám nic jiného, než-li vrátiti se k nižší přírodě, a tu, zkoumajíce tvar, a vlastnosti těla, musíme naléztí činnou sflu duše, a podle toho, jak obdařena jest svými smysly, lze uzavírat na pokrok jejího vývoje z nižší a nižší třídy živočišné, až rostliné říše.

Jest to jediná cesta, po které jdouce, přijítí musíme ku pramenu duše.

Jen proto, že nynější věda tuto cestu nenaštopila, stalo se jí nemožno této naléztí, a tak nezbude pánům geologům (zemězpytcům) nic jiného, než aby místo třídění živočišstva dle kopyt a koster, roztrídili je dle vývinu smyslových orgánů, a tu dojdou ku konečnému poznání, že ne všichni tito tvorové mají stejné vyvinutí. Některým, že schází vid, jiným sluch, jiným čich a t. d.

Tato cesta jest všemu tvorstvu určena, by v něm životní síla duše nabývala poznenáhlu vědomého výkonu své bytnosti, až vstoupíc v člověka, v plné kráse objevuje schopnost vládnouti a řídití svoje smysly.

Není mým úkolem vyučovati této cestě poznání, osvětlovati a dopodrobna líčiti stav, ve kterém se jednotliví živočišní tvorové nalézají vůči orgánům smyslovým. Tuto práci ponechávám těm, o kterých jsem výše pravil a jejichž životním úkolem jest tuto cestu vyhledávati.

Mně postačí, mohu-li poukázat ke skutečnosti, o kterých přesvědčiti se jest povinností každého nevěřícího.

Já jenom prostými rysy naznačím cestu těm, kteří by si přáli cestu zkoumání v tomto směru nastoupiti.

Tu lze hledati v tomto směru: Nejblíže člověku stojí zvířena čtvernohá. U ní jeví se více méně vyvinuty všechny smysly. Dále bude to zvířena dvounohá: Ptactvo a veškeré živočišstvo v ten druh spadající. Pak vodní živočichové a zeměplazové, různé a různé měkkýši, nálevníci a zvířátka upoutána na jistá místa, z nichž pro obmezenost smyslových orgánů vzdáliti se nemohou.

V tom jest účel a cíl přírody, té přírody, která se před námi jeví jako souhrn jistých sil. Přírody, která má za úkol vychovávat z nerozumných a bezsmyslných tvorů tvory s jasnými smysly, přírody, která má za úkol vychovávat příští generaci vyššího tvorstva, jež slove člověk. Přírody, kterou nazýváme přírodou nižší, protože svým povoláním člověk výše nad ní postaven jest, a také proto, že jí svými smysly pochopiti a poznati můžeme.

Mimo tuto nižší přírodu a zákony její učíme se poznávati ještě vyšší přírodu, která právě u člo-

věka svůj počátek běže, a o které pravíme, že jest nadsmyslnou přírodou proto, že jí tělesnými smysly pojmouti nelze, o které také pravíme, že jest přírodou duchovní říše, ve které žijí a pohybují se duchové.

Mimo smysly, které má člověk, a pomoci kterých poznáváme svět vnitřní, svět nadsmyslný, vyšší přírodu duchovní, jsou tu, jak mnozí učenci tvrdí, rozšíření duševní smyslové, totiž: *Jasnovidů*, somnambulů a vidění duchů a spiritických medií. jasnosluch, slyšení hovor od neviditelných bytostí vyvolaný, (slyšení krásnou hudbu neb zpěv, vzdor tomu, že v reálném světě, ve světě hmotném kolem nás ničeho není).

Tyto úkazy zdají se podobny býti klamům smyslů těla, avšak osoby, jež jim účastny bývají, tvrdí určitě a přesně, jak a kde je slyší, jakož i s které strany zaznívají.

Těž čich a chuť bývají mnohdy podrážděny světem nadsmyslným a zvláště ve spiritismu bývají časté zjevy, že medium jsouc podrážděno ku př. vůni, a má-li schopnost vidící, vidí zároveň ducha, který podává kytici.

Tak se nám stalo, že byvše upozorněni na vůni, kterou všichni přisedící více méně pocítili,

byli jsme skrze vidící medium upozorněni na květy, ze kterých vůně pocházela a které nám do podrobnosti popsal.

Nelze tudíž připustit klam tam, kde více osob stejnými smyslovými pocity podrážděny jsou.

Připusťme raději, že mimo pěti smyslů tělesných máme též pět smyslů duchovních, aneb, že pět smyslů vyvinutých v nižší přírodě musí se přeměnit v pět smyslů vyšší přírody, což právě se děje v přírodě člověka, která jest od nepoznaného divocho, až ku dokonalému tvorovi ducha, jehož nazýváme andělem, a který zrodivše se na svět, představuje nám geniálního člověka nebo-li velducha.

Kristus sám mluvě o těchto smyslech v podobnosti, projevil: Podobno jest království nebeské deseti panám, které vyšly, by uvítaly ženicha.

Pět z nich bylo opatrných a pět neopatrných.

Opatrné vzavše lampy, vzaly zároveň i oleje, a když ženich prodléval, zdřímly a usnuly obě; když tu slyšán je hluk, že ženich přichází, tu probudily se. Neopatrné vidí ku svému zděšení, že nemají oleje. I žádaly opatrných, by jim oleje přenechaly. Tyto však pravily: „Jděte a kupte sobě!“ I odešly neopatrné a mezi tím přišel ženich a po-

jal opatrných v hodovní síň. Neopatrné pak vpuštěny nebyly.

Význam podobnosti tohoto pak jest: Pět opatrných panen je pět duchovních smyslů, pět neopatrných pět smyslů těla.

Světlo, jímž svítí, jest — pravda, a olej — poznání, nádoby pak — lidská těla jsou.

Opatrným v časném životě jest ten člověk, který pomocí svých smyslů získává sobě oleje poznání, by dospěl ku poznání pravdy, a by, až dojde čas a dohoří mu lampa časného života, a jemu bude vyjítí vstříc životu ducha, měl sdůstatek oleje — poznání a světla.

Neopatrní jsou pak ti lidé, jež žijíce smyslným životem těla, nestarají se o olej, o poznání věčného života, jenž je pravda sama, a proto, když přichází den, den spojení s ním, nemajíce poznání, vrací se na svět, t. j. rodí se znovu, by sobě poznání zaopatřili.

Proto vynasnažujeme se i my býti podobní těmto pannám opatrným, vynasnažujeme se pomocí našich smyslů zjednávat sobě poznávání světla a pravdy, bychom ve tmě nezabloudili.

My jsme si podobně položili a vysvětlili otázku, jak a které požadavky činí na nás princip

duševní, my jsme krátce nastínili celé to působení téhož principu ve smyslném životě našeho bytí, a ve výkonech jeho, jevících se v činnosti orgánů našeho těla. Vše, co jsme uvedli vztahovalo se pouze jediné k duši, co životní síle v člověku, a tu bedlivý pozorovatel mohl snadno vystihnouti mezery, které tím, co řečeno, zaceleny nebyly, a které chceme-li zakryti, nutno nám sáhnouti trochu hlouběji v nitro člověka a tam odkryti tu podstatu, která z člověka, vlastně teprvé člověka vytváří, která mu dodává ty pravé vlastnosti, dle kterých se rozpoznává od tvorů jiných.

Duše sama, jejímž nejvyšším vrcholem jest rozum a v němž se jaksi soustřeďuje, jest jen na rozumové pochopování odkázána, a vše, co výše neb dále stojí, než to, co v slově logika obsaženo jest, (slovo logika jest cizé, proto také mnohému nejasné, a znamená rozumnost) vymyká se již z pravomoci duše a padá pod pravomoc ducha, a jsou to hlavně tyto věci, s nimiž sobě logika za našich dnů neví si rady a sice: Láska, víra a vůle.

My pojednáme o těchto třech bodech. O každém zvláště, a to tak, jak jsme je byli naznačili.

V první řadě o lásce.

Co jest láska?

Láska za našich dnů jak se jeví a jak od většiny lidí pojímána jest, není nic více a nic méně, než-li zosobněná touha pudu pohlavního.

Láska osobní, sobecká, egoistická, jest láska výpočítavá na zisk a pro ukojení akamžité touhy.

To však není ten jediný a pravý pojem o této věci, neb právě proto vidíme i tu a tam vyrůstati kvítek jiný než-li je býlí samolásky. My vidíme a jsme častěji svědky také lásky, která ruší a trhá všechny pouta logičnosti (rozumnosti), která se staví na odpor výpočtům rodičů a která jde přes všechny překážky dále, byť i přes hranice, jako: V Kostnici, aneb na kříž, jako na Golgotě, jimž jsme byli svědky. A máme to jistě památky takové lásky, která schopna byla opustiti vše: Svou vlast, domov, rodný krb, statek a vše, co jest právě člověku milené a jíti do krajů cizích, a proč? Protože milovali, v pravdě milovali. Práví se, že milovali svou vlast! Ale, když milovali svou vlast, proč ji opouštěli? Vždyť my právě to, co milujeme při tom setrváme, toho se nevzdáváme, to neopouštíme, v tom právě je záruka naší lásky, jak ku které věci lneme, takže ji mnoho milujeme. A přece mi-

lovali svou vlast, jenže tato vlast nebyla hrouda země, na které žily, byla to vlast ducha, vlast života věčného, vlast pravdy a poznání, kterou vskutku znali a kterou také vroucně milovali.

Nesčetněkrát jsem se tázal svého rozumu proč M. J. Hus neodvolal na sněmu kostnickém, a proč se nevrátil do Čech a nevyučoval lid dále? Mohl mnohé dobré věci ještě sepsati a vykonati.

Což se musel nechat upálit, když to bylo v jeho moci, z vězení uprchnout a býti svoboděn? A což Kristus, musel také velduch, kterého synem božím nazývají, a který takou moc měl, že jej i živlové přírodní a sama smrt poslouchaly, musel také Mistr také tak potuppenou smrtí zemřítí?

Na tato slova můj rozum mi do dnes neodpověděl a okázal se mi býti velmi nevěrným přítelem v nouzi, ale za to odpověděl mi někdo jiný. Byla to láska, která mi vysvětlila to, čeho jsem marně od rozumu se byl domáhal, až když jsem začal poznávat a milovat pravdu, až když má láska počala se rozepínat celému světu, veškerému tvorstvu vsříc, teprvé tehdy počínal a počínám pochopovati záhady a příčiny věcí mnohých, o kterých dříve nebylo ani potuchy a právem možno nyní zvolati k Pánu: „Pane, nevyzpytatelné jsou cesty tvé a nepochopitelné zjevy lásky tvé!“

Láska, která řízena a podrobena je rozumu, která dá se voditi logikou, to není láska pravá, to jest z pravidla pouze nižší přirozený pud, jinak by rozum musel sám býti řízen moudrostí božskou, což právě u lidí našeho světa není, neb moudrost a láska z jednoho pramene plynou a proto láska i moudrost vznikají skoro současně tam, kde logičnost býti přestává.

Učenost pak a chytrost lidskou nelze nazývati moudrostí, ale dlužno na ně hleděti jako na výplody rozumnosti.

Tak vidíme ku př. u Tolstoje, tohoto evangelisty ruského, jak by bylo nejlépe jej nazvati, že se musel státi dříve nelogickým, a dle mnohých náhledů, hloupým bláznem, než mohl vniknouti v to pravé poznání ducha a vynésti odtamtud paprsek světla, které ve svých „výkladech evangelii“ světu podává. Neboť vzdáti se majetku, šlechtického titulu, časného přepychu a blahobytu, co v tom logičnosti, co v tom chytrosti? To věru pro lidský rozum k nepochopení.

A což zázračný americký lékař v našem XIX. st. „Šlatr?“ Choditi po ulici bos a s nepřikrytou hlavou! Jaká v tom rozumnost nechat se zavírat do blázince a vězení. Býti málo mluvným, avšak stále se modlicím zjevem za našich dnů? Tu ovšem

není divu, že lidský rozum to nemůže snést, a proto má pro takové lidi, na štěstí ještě nějaké to místečko, po případě v blázinci. Vždyť jest to tak protivné lidskému rozumu, tak výstřední.

A přec stal se Šlatr na konec lékařem tisíců, lékařem bez léků, takže pouhým dotekem jeho o-
děvu vyléčil každou chorobu a léčil denně ne na sta, ale na tisíce osob, jak americké listy sdělo-
valy, takže celé vlaky pacientů za ním se sjížděly.

A v čem záleželo to tajemství jeho léku?

V lásce a ve víře. Láska to byla, která ho vedla k tomu; by cítil soustrast a pomáhal trpícímu lidstvu. Ve víře pak, v níž byl se svým Pánem, Otcem a Stvořitelem spojen, která v něm tvořila jistotu a sílu života. V této víře našel potřebnou moc a sílu, která není žádnému smrteľníku dříve k službám, dokud žije v domnění své moci a své lásky, nebo-li samolásky, dokud miluje sama sebe více než-li svého bližního, dokud stává se sám sobě Bohem.

V tom, co tuto uvedeno, vidíme jasně, že tam, kde láska pravá se nalézá, nalézá se i víra a opačně, kde víra, tam láska, a kde láska tam Bůh, neb Bůh láska jest.

Promluvme si však také trochu o druhém bodu naší otázky: „O víře.“

Pojem o víře je u většiny lidí tak vrátky a jednostranný, že až bédno pozorovat jeho poji-
mání.

Tak domýšlí sobě mnozí, že již napsaných ně-
kolik slov, neb tištěná jakás formule náboženská, neb dokonce součet několika osob tvoří dohromady víru! Jak vratké to pojmy!

Víra, o které my mluvíme, nemá nic společ-
ného s takovými to nezralými názory. Víra, jakou my rozumíme, jest jistota živoucí v nás, jest to moc a síla, s kterou kdo ozbrojen jsa, řekne-li hoře, aby se přenesla a vrhla do moře, jak písmo dí, tak, že se stane.

Touto silou víry byl ozbrojen Hus, když u-
míral. Tato víra tvořila v něm jistotu příštího du-
ševního a věčného života.

Touto vírou vládl Šlatr, když pomocí živoucí síly léčil tisíce chorých denně a jak sám konečně doznává, byla to pouhá víra, která k němu ne-
mocné vedla a je uzdravovala.

Těž i naši předkové, když opouštěli rodnou svoji vlast, byli obživeni časnou vírou a měli ji-
stotu ve vlasti jiné, věčné a blažené.

Jakým způsobem popsati a vylíčiti tuto víru, by lidskému rozumu stala se pochopitelnou? Jest

to skoro nemožné, neboť síla, která tvoří viru v nás, vymyká se tak, jako láska veškeré logičnosti.

Viru nelze ohmatat, nelze ji viděti ni slyšeti, nelze s ní mluvit, možno ji nanejvýše tušiti, neb pocífovati a přece rozum žádá důkazů. Srdce ale praví: „Věř!“ A víra přec jen není nic jiného, než vyvrcholené vědomí samo, proto nemůže býti také ani vírou to, co nazýváme otrockou poslušností, vyvolanou mocí vyšší na nižší strachem.

Bůh nechce, abychom mu věřili tak, jako slepí, nevědomí nástrojové, jak to ku př. vidíme u lidí.

On ale žádá, abychom mu věřili vědomně, by víra naše byla jistotou dosaženou vlastními zkušenostmi.

On žádá, abychom mu důvěřovali, tak jako dítě důvěřuje a věří svým rodičům, neb ne nadarmo přimlouval Kristus svým učedníkům: „Nebudete-li takovými jako jsou tato nemluvňata, nevejdete do království nebeského!“

A proč pak nemůže se víra s věděním nebo-li s rozumností srovnávat? Protože věděni neb rozumnost mohou se mýlit.

Tak mohu na příklad při pozorování nějaké věci mylně uzavírat na její původ neb vzhled, jako při pozorování barev za dne a při světle,

při pozorování hvězd, které se mi zdají tak malinkými bytí, jako body a přece jsou to tak ohromná tělesa. Některé z nich, tak veliké jsou, že naše země jest jen nepatrnou kuličkou vůči nim.

V tom právě věřiti tomu, že to tak jest, zahrnuto jest tajemství víry.

Kde jsme nabyli této jistoty, že tomu věříme? V přesvědčení! A přesvědčení se o zjevech a úkazech duchovního života ~~spiritického~~ není nic jiného, než počátek vedoucí nás ku poznání pravé a nové víry, víry založené na poznáních a zkušenostech vlastních, osobních.

Mimo tyto dvě mocnosti v nás jest ještě jedna třetí, a to jest: „Vůle.“ I o této panují různé domněnky a názory ve světě. Ponejvíce zaměnována bývá za volbu v činnosti našeho života.

Vůle však jest tvůrčí moc, síla. Zkrze ní a jedině v ní stvořen byl celý vesmír tak, jak se dnes našemu zraku jeví.

Na počátku pravil Bůh: Budiž, a stalo se! Výron vůle božské stal se skutkem.

Bůh chtěl a staly se světy ve prostore, stalo se vše to, co nám známo i neznámo jest.

A právě tak, jako z výronu vůle veliké povstávají a zanikají velké věci, tak právě děje se

i v malém. Člověk na příklad nemůže vytvořiti hned celou oběžnici, ale může vytvořiti věci menší i větší, dle schopností a moci své vůle, dle toho, jak s ní vládne a jak ji řídí.

Tak vidíme u malíře vznikatí obraz, dříve než-li jej ve skutek uvedl, v jeho nitru, v jeho obraznosti. *ano může*

Vůle to jest onen tajný činitel, který jej v činnosti popohání.

Jeho chtění stává se ze začátku touhou, až na konec ve skutek uvedena byvši, jeví se nám hotovým předmětem a v tomto případě jest to obraz.

Něco podobného vidíme též u sochaře. I u něho vzniká představa v duši a pomocí vůle, chtěním, uváděna bývá ve skutek. Kdyby nebylo chtění, této síly vůle, neměli bychom stále nových a nových vynálezů. Nemohli bychom se vyvíjeti v pokroku v časném ni věčném.

Byť i třeba slabší vůle silnější vůli podrobena byla, byť by třeba i touto znásilněna byla, jí se podrobovala, přec jenom činnost její z jednoho pramene vyvírá, neboť tam, kde silná vůle jest nebo-li energie, tam nevzpomáhá žádné znásilňování.

Tak jsme viděli u prvých křesfanů, že síla

jejich vůle dovedla vzdorovat celým státům, ano i celému světu.

Tak právě vidíme za našich dnů vyrůstati na Rusi, v tomto největším státu Evropy, hrstku lidí, jichž vůle tak mocná jest, že vymyká se všem dosud stávajícím zákonům státním i církevním. Vůle která vzdor žalářování, týrání a vypovídání do divokých krajů zůstává nezměnitelnou, ano ještě se rozplameňuje ve svém předsevzetí, které jest: Nesloužit státu ruskému za nástroj v bratrovražděných válkách.

Vůle také odznakem jest síly ducha.

Tito lidé jsou tak zvaní: „Duchoborci.“ Jejich náhled jest ten, že všichni lidé jsou si bratry, ať jakékoliv národnosti, neb náboženského smýšlení.

A proto nemá práva jeden druhého pronásledovati a vraždit, ale milovati a jeden druhému pomáhati.

To jsou úkazy naší doby. Co v tom logického? Co v tom rozumného? Takovéto a podobné názory stojí proti světu a stávajícím pravidlům a řádům světovým.

Oni nemohou se spojití a stotožnití s tím, co plyne z časného, pomijivého života hmoty. Oni

jsou vlastností ducha. Duch jest onou mocností, jež vytváří život všech a ve všem.

Z chtění duchovního principu jsme, žijeme, hýbeme se, a jest vůbec celé naše trvání.

Je-li člověk ku obrazu božskému stvořen jak bible nám praví, tu zajisté jeví se obraz tento v těchto třech výše naznačených vlastnostech, neboť Bůh silou své vůle stvořil svět.

Láskou udržován a zachováván jest svět. Vírou spojuje se tento v Bohu a stává se jemu bližším. *to pravdivé!*

A jako ty tři vlastnosti soustřeďují se ve svrchované síle své, ve velké přírodě v Bohu, tak právě tyto tři vlastnosti jeví se ve člověku v malém, a dle toho jak u člověka vyvinuty jsou, poznáváme vyspělost jeho ducha, nebo-li sílu duchovního principu v něm sídlícího.

Člověk, který jest neustáleným a nevytrvalým ve svém předsevzetí, jest dalek od poznání tohoto obrazu v něm skrytého. Světlo světa zatemněno, obraz božství zahalen a znečištěn.

Z toho ze všeho, co uvedeno, plyne jasně, že cesty duchovního života od cest duševních jsou naprosto odchylné, že duše řízena a vedena smyslým životem těla, nemůže pochopiti to, co plyne

to pravdivé
z podstaty ducha, a že následkem toho přichází s tímto včasnější rozpor, z čehož vzniká v člověku nesrovnatelnost, neklid, rozrušení a nesoulad, neboť jen duše řízena a podrobena síle a vůli ducha může s tímto ve spojení vstoupiti a takto žádoucí klid a mír tam nalézt, kde dříve jen bouřné vyření tužeb a vášní časného života stávalo.

Duše spojujíc se s duchovým principem, stává se na konec částkou téhož sama.

Spojujíc se s věčným, neboť duch ve věčnosti trvá, stává se částkou věčnosti sama, při čemž ztrácí poznenáhlu vlastnosti a pojmy časného, a všechny pocity i dojmy na časném závislé, s ní opadávají, tak jako dozralé a přezralé ovoce samo se stromu spadne, když přijde jeho čas.

Jaké povinnosti a požadavky ukládá nám tento duchovní princip v našem nitru sídlící? Povinnosti dle zdání nad míru lehké, ku poznání jich a v životě ku provedení pro světského a tělesně žijícího člověka náramně těžké, ano zdánlivě nemožné. *ovo marné pou - jen chleba!!!*

V prvé řadě žádá duchovní princip bychom neměli své osobní vůle, bychom nevykonávali sami to, co chceme, ale abychom se vždy a ve všem

tak dlouho podřizovali vůli vyšší, vůli duchovní, až tato stane se částkou nás samotných a my pak nejsme více schopni plniti nic jiného nežli ji, neboť se stala vůlí naší a jest zároveň vůlí božskou, nebo-li duchovní.

Právem mohli bychom pak říci: Vůle naše není naší, ale Otce, který jest v nás a který nás do života poslal, jakož i v něm udržuje. Jedině ten, kdo vůli vyšší, vůli Otce plní, s Otcem v jednotu se spojuje, může právem o sobě říci: Já a Otec jedno jsme.

Druhým a to ne méně vážným požadavkem duchovního principu v nás jest, nemíti osobního přání, nežádati pro svou osobu ničeho, neb vše, čeho jest nám zapotřebí, jest a bude jedině tomu vždy dáno, kdo ne po časném a pomíjejícím blahobytu snažiti se bude, ale kdo své snažení a práci svou veškerenstvu přenechává, nežádaje odměny ani cti neb chvály časné a pomíjivé, a to z těch důvodů, že veškeré tvorstvo vůbec a lidstvo zvláště tvoří v přírodě vyšší jednotu, jednotu, která má stejné podmínky duchovního trvání, tudíž i stejné nároky na požadavky časné, jež jsou hmotné potřeby a podmínky našeho tělesného života. Kdo pak pro tuto jednotu vykonává cos dobrého, má

nároky na odplatu od této jednoty a protože v Bohu se tato jednota pojí a zceluje, proto odplácí takovou práci Bůh.

Byť třeba taková práce od světa zneuznána a zavržena byla, přec dostaví se doba, kdy následky její se objevují, jako zralý plod na stromě svém dozrává a lidstvo poznává, že život takových lidí byl životem jedině pravým. Počíná jej poznávati a oceňovati, jako život Husův a Kristův.

Třetím a ne méně důležitým požadavkem duchovním jest, bychom měli plnou důvěru v moc a sílu tohoto principu, abychom jsme si byli vědomi, že bez vůle jeho nic se neděje ani na zemi ani v říši duchovní. Jak trefně toto Kristus naznačil slovy: Že ani vlas s hlavy naší nepadne bez svolení této síly, která řídí a obživuje vesmír.

Tato důvěra musí být utvrzenou jistotou v nás. To nemůže býti mnohdy pochybující a sklamávací naděje.

V těchto třech bodech shrnuty požadavky duchovního a jedině pravého života v nás, jsou to požadavky, pomocí jichž možno docíliti jedině trvajících a věčného blaha.

Jak zachováváme se ponejvíce vůči těmto tužbám ducha, které snaží se v nás uvésti k plat-

And 40 mnoho jiných let.

nosti? Nám se zdá býti nemožným život bez osobního chtění, bez tužeb po časném, bez honby za nějakým tím „ideálem.“

My jdeme zpravidla svou cestou dál, za svými domnělými cíly, nevšímajíce sobě oněch tužeb a citů, které občas v našem nitru zavíří, a přideli doba osvěty a svobody, jako doba nynější, která přivádí nás blíže ku poznatkům duchovní podstaty, tu stáváme se konečně dělníky na této roli, dělníky to jak apoštol Pavel praví, kde jeden rozsévá, druhý štěpuje a třetí zalévá, aniž bychom sami o sobě něčím byli, něco tvořili, nýbrž ten, kdo vzrůst dává.

Ten pak, kdož štěpuje a ten, kdo zalévá jedno jsou, avšak jeden každý svou vlastní odplatu vezme podle své práce.

Božíť jsme zajisté pomocníci, boží roli, boží vzdělání jsme.

Podle milosti boží sobě dané, jako moudrý stavitel, základ jsem založil, jiný pak na něm staví, ale jeden každý viz, jak na něm stavíš!

Základu jiného žádný položití nemůže mimo ten, který již jest položen a slove Kristus. Ten, jenž tvoří onu duchovou bytost, jiskru božství v nás.

Staví-li kdo na tomto základě chrám čistý ve svém nitru, všem zjevné bude! Den zajisté to okáže! Neboť v ohni zkušeni zjeví se, a jednoho každého dílo jaké bylo, oheň zkusí. Zůstane-li čí dílo, kteréž na něm stavěl, vezme odplaty. Pak-li čí dílo shoří, vezme škody, ale sám spasen bude, avšak tak jako zkrze oheň, (utrpením a zkouškou života).

Zdaliž nevíte, že chrám boží jste a duch boží ve vás přebývá?

Jestliže kdo chrám boží poskvřňuje, tohoť ztratí Bůh, neboť chrám boží svatým jest a ten jste vy.

Žádný sama sebe nesvodí. Zdá-li se komu z vás, že jest moudrým na tomto světě, budiž bláznem, abys byl učiněn moudrým u Boha. Moudrost zajisté tohoto světa bláznovstvím jest u Boha, neboť psáno jest: Kterýž lapá moudré v chytrosti jejich. A dále: Znáť Pán přemyslování moudrých, že marná jsou!

A tak nechlub se žádný lidmi, nebo všechny věci vaše jsou. Buď Pavel, buď Apolo, nebo Petr, svět neb život, buď smrt, přítomné i budoucí věci, vše jest vaše; vy pak Kristovi a Kristus boží.

Tak práce naše sečtena, od nás požadována, ob stojí jen dle toho, jak a na jakém základě založena jest.

Základem tím jest duchovní princip božství v nás.

Jsme-li ochotni plnitelové tužeb a žádostí jeho, nemůže nám za těžko býti odpouštění svému bližnímu. Nebude nám nemožné ponechání svého bližnímu, a tak jistě stavíme ten jediný pravý chrám, v němž vše a ve všech jest Kristus, jehož duchová podstata proniká celý vesmír.

